

บทที่ 1

บทนำ

ปูก้ามคายหรือปูผู้แทน มีชื่อตามภาษาท้องถิ่นว่า ปูเปี้ยว ปูโนรา และปูก้ามโต เป็นปูใน Genus *Uca* Subfamily Ocypodinae Family Ocypodidae มีลักษณะเด่น คือ ก้ามข้างหนึ่งข้างใดของปูตัวผู้มีขนาดใหญ่มาก ส่วนอีกข้างหนึ่งจะมีขนาดเท่ากับก้ามทั้งสองของตัวเมียซึ่งมีขนาดเล็กมาก ใช้ทำหน้าที่สำหรับช่วยในการกินอาหาร ก้ามคายาว กระบอกตาเป็นร่องยาว เป็นปูที่วางไข่ ชุกชุมอาศัยอยู่ในโคลนหรือทรายบนโคลนตามชายฝั่งทะเล แม่น้ำ ลำคลอง ในเขตน้ำขึ้นน้ำลงที่มีน้ำเค็มหรือน้ำกร่อย ปูก้ามคายอาศัยอยู่ด้วยกันเป็นกลุ่มขนาดใหญ่ ดังนั้นจึงมีพฤติกรรมทางสังคมต่าง ๆ เช่น การยกก้ามอันใหญ่ขึ้นโบกไปมาของปูตัวผู้เพื่อเป็นการเกี้ยวพาราสีตัวเมีย และแสดงความเป็นเจ้าของอาณาเขตที่ตนอาศัยอยู่ การใช้ก้ามอันใหญ่สำหรับต่อสู้กับปูก้ามใหญ่ตัวผู้ตัวอื่นที่ล่วงล้ำเข้ามาในอาณาเขตของตน ปูก้ามคายบางชนิดยังใช้ก้ามอันใหญ่ ขา และกระดองสำหรับทำเสียงเป็นสัญญาณระหว่างกัน นอกจากนี้แล้วยังมีพฤติกรรมที่น่าสนใจอื่น ๆ อีก

ปูก้ามคายออกหาอาหารและชุกชุมในเวลากลางวันขณะน้ำลง เวล่าน้ำขึ้นจะอยู่ในรู ปูก้ามคายสามารถทราบได้ว่า เวลาไหนน้ำจะขึ้นหรือจะลงเนื่องจากมี biological clock ซึ่งถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ ปูก้ามคายเป็นสัตว์ชนิดแรกที่คนเรานำมาศึกษาเกี่ยวกับ biological clock แต่ในปัจจุบันก็ยังไม่มีใครทราบกลไกที่แท้จริง จึงนับเป็นเรื่องที่น่าสนใจและควรที่จะศึกษาต่อไป

ปูก้ามคายเป็นปูที่มีสี่สัรรสวยงาม และปูแต่ละชนิดจะมีสีต่างกัน สีของปูก้ามคายเปลี่ยนแปลงไปตามกลางวันและกลางคืน ความจังหวะน้ำขึ้นน้ำลงในรอบวันและในรอบเดือน

คือ ในเวลากลางวันจะมีสีเข้มกว่ากลางคืน เวลากลางคืนในรอบวันจะมีสีเข้มกว่าเวลาน้ำขึ้น และในเวลาน้ำลงต่ำสุด 2 ครั้งในรอบเดือนจะมีสีเข้มที่สุด ทั้งนี้ น้ำขึ้นน้ำลงมีอิทธิพลมากกว่าเวลากลางวันและกลางคืน เพราะแม้แต่น้ำลงในเวลากลางคืนก็ยังคงมีสีเข้มอยู่นั่นเอง นอกจากนี้แล้วปูก้ามคายยังเปลี่ยนสีให้เข้มขึ้นเมื่อมีพฤติกรรมในการเกี่ยวพาราสี

เนื่องจากปูก้ามคายเป็นปูที่มีสีสันสวยงาม ดังนั้นจึงมีคนนำปูก้ามคายไปทำเป็นเครื่องประดับบ้านเช่นเดียวกับกุ้งมังกรหรือกุ้งหัวโขน โดยนำไปทำให้แห้ง หรือห่อด้วยพลาสติกทำเป็นที่ทับกระดาษ มีสีสันสวยงามหลายหลากสี ปูก้ามคายในประเทศไทยมีขนาดเล็ก คนไทยนิยมจับมารับประทานเป็นอาหารเป็นบางท้องถิ่น โดยนำก้ามอันใหญ่มารับประทาน ส่วนปูก้ามคายในบางประเทศเช่น สเปน โปรตุเกส ออสเตรเลีย และญี่ปุ่น เป็นปูที่มีขนาดใหญ่ จึงมีคนนำเอาเฉพาะก้ามอันใหญ่มารับประทานเป็นอาหาร ทางภาคใต้ของประเทศไทยประชาชนนิยมนำเอาก้ามอันใหญ่ของปูก้ามคายทำเป็นอาหารกระป๋อง ส่วนตัวปูนั้นก็ปล่อยให้ลอยไป จึงถือว่าปูก้ามคายเป็นปูที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจอีกชนิดหนึ่งด้วย

การศึกษาทางอนุกรมวิธานของปูก้ามคายในประเทศไทย เพื่อศึกษาว่าในประเทศไทยมีปูพวกนี้กี่ชนิด แต่ละชนิดมีถิ่นอาศัยและการกระจายเป็นอย่างไรรวมถึงนำมาใช้เป็นประโยชน์เกี่ยวกับการเพิ่มพูนความรู้พื้นฐานทางชีววิทยาของปูพวกนี้

การศึกษาทางอนุกรมวิธานของปูก้ามคายในต่างประเทศ W.E. Leach เป็นผู้ตั้ง Genus Uca ขึ้นในปี ค.ศ. 1814

ในปี ค.ศ. 1880 J.S. Kingsley ได้ศึกษาค่าว่างของปูก้ามคายใน Academy of Natural Science of Philadelphia และ Peabody Academy of Science ที่ Salem มลรัฐ Massachusetts สหรัฐอเมริกา โดยยึดลักษณะของก้ามข้างใหญ่เป็นหลักและได้วาดรูปไว้

ในปี ค.ศ. 1900 A. Alcock ได้ศึกษาค่าว่างของปูก้ามคายใน

Indian Museum และจัดทำ Key ของปูที่พบในประเทศอินเดียไว้

ในปี ค.ศ. 1934 I. Gordon ได้ศึกษาตัวอย่างของปูก้ามคาบที่ได้จากประเทศอินโดนีเซีย และได้วาดรูปอวัยวะสืบพันธุ์เพศผู้ไว้

ในปี ค.ศ. 1937 M.W.F. Tweedie ได้ศึกษาตัวอย่างของปูก้ามคาบที่ได้จากสิงคโปร์ และทางตะวันตกของแหลมมลายู และได้วาดรูปก้ามข้างใหญ่และอวัยวะสืบพันธุ์เพศผู้ไว้

ในปี ค.ศ. 1950 K.H. Barnard ได้ศึกษาตัวอย่างของปูก้ามคาบของ South African Museum และได้วาดรูปก้ามข้างใหญ่และอวัยวะสืบพันธุ์เพศผู้ และจัดทำ Key ไว้

ในปี ค.ศ. 1975 J. Crane ได้เขียนหนังสือเรื่อง "Fiddler Crabs of the World : Genus Uca : Family Ocypodidae" ภาคแรก เป็นเรื่องทางอนุกรมวิธานของปูก้ามคาบ 62 species ในภาคนี้ได้บรรยายถึงรูปร่างลักษณะอย่างละเอียด พฤติกรรมทางสังคม ถิ่นที่อาศัย และการกระจายของปูก้ามคาบแต่ละชนิด ภาคที่สองเป็นการกล่าวถึงวิวัฒนาการของปูก้ามคาบในแง่ของ Biogeography ถิ่นที่อาศัย รูปร่างลักษณะและพฤติกรรมต่าง ๆ

สำหรับการศึกษาอนุกรมวิธานของปูก้ามคาบในประเทศไทยนั้น ได้มีการศึกษากันมาบ้างแล้ว คือในปี ค.ศ. 1909 M.J. Rathbun ได้ศึกษาตัวอย่างของปูก้ามคาบที่ Mortensen ได้เก็บไปจากแหลมงอบ และเกาะช้าง จังหวัดตราด ในการสำรวจ "The Danish Expedition to Siam 1899-1900" ซึ่งปัจจุบันตัวอย่างปูเก็บไว้ที่ Smithsonian Institution, National Museum of Natural History Washington สหรัฐอเมริกา และที่ Copenhagen Museum ประเทศเดนมาร์ก

ในปี ค.ศ. 1918 S.Kemp ได้ศึกษาตัวอย่างของปูก้ามคายที่ Annadale เก็บไปจากปากทะเลสาบสงขลา ซึ่งปัจจุบันเก็บไว้ที่ Indian Museum

ในปี ค.ศ. 1950 โชติ สุวักติ ได้รวบรวมชื่อปูก้ามคายที่พบในประเทศไทย 5 ชนิด

ในปี ค.ศ. 1964 กำเนิด สุวัฒน์ โค้จกทำ Senior project เรื่อง "Collection and Identification of Some Marine Crabs" พบปูก้ามคาย 2 ชนิด บริเวณอ่างศิลา จังหวัดชลบุรี

ในปี ค.ศ. 1971 CTNRC ได้รวบรวมรายชื่อปูก้ามคายที่พบในประเทศไทย 6 ชนิด

ในปี ค.ศ. 1974 S.Lundoer ได้รวบรวมรายชื่อปูก้ามคายที่เก็บไว้ที่ ศูนย์ชีววิทยาทางทะเล กรมประมง ภูเก็ต ไว้ 9 ชนิด

ในปี ค.ศ. 1976 โพลุย นัยเนตร และ สุรินทร์ มัจฉาชีพ ได้รายงานชื่อปูก้ามคายที่พบ ณ บริเวณป่าชายเลนในบริเวณอ่าวไทยไว้ 5 ชนิด

และในปี ค.ศ. 1977 D.W.Frith และ C.B.Frith ได้รายงาน ว่าพบปูก้ามคาย 7 ชนิดที่อ่าวน้ำบ่อ อ่าวฉลอง อ่าวพังงา และเกาะสุรินทร์ ในเอกสาร เรื่อง "Range Extensions of Fiddler Crabs in the North Western Malay Peninsula" ซึ่งเขาได้ใช้ชื่อทางวิทยาศาสตร์และแยกชนิดตามหนังสือ "Fiddler Crabs of the World" ของ Crane (1975) โดยอาศัยลักษณะเด่นโดยเฉพาะอย่างยิ่งก้ามข้างใหญ่และอวัยวะเพศของปูตัวผู้ นอกจากนี้ Frith ยังได้ส่งตัวอย่างของปูก้ามคายที่เขาเก็บไว้ไปเปรียบเทียบกับตัวอย่างของปูที่เก็บไว้ที่ Smithsonian Institution ซึ่ง Crane ได้ตรวจสอบแล้ว